

Evaluatiemethode van de erfgoedkundige
waarden en van het herbestemmingspotentieel
van de kerken. Brusselse voorbeelden

---

*Steven VAN BOCXLAER,
Valérie VERMANDEL & Eva WEYNS
Raymond Lemaire International Centre for Conservation
KU Leuven*

De voorgestelde evaluatiemethode is een synthese van bestaande methodes die gebruikt worden in het kader van erfgoedconservatie. In deze lezing wordt de methode toegespitst op het specifieke geval van het alternatief gebruik van parochiekerken in de stedelijke context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze methode heeft als doel het opstellen van een management planning om het alternatief gebruik van een kerk te coördineren op een zodanige manier dat de specifieke waarden van het gebouw zo goed mogelijk bewaard worden en de knelpunten aangepakt worden. Als illustratie van de theorie wordt er gebruik gemaakt van twee parochiekerken die als probleemgevallen worden beschouwd, met name de Sint-Hubertuskerk van Bosvoorde, in Watermaal-Bosvoorde, en de Sint-Vincentius a Paulo-kerk van Scheut, in Anderlecht.

De methode bestaat uit drie stappen die op een systematische manier worden gevolgd om de nodige informatie in te winnen voor de opstelling van een management planning voor kerken. De uiteindelijke doelstelling is om te komen tot een geschikte bestemming voor parochiekerken in onbruik en een haalbare planning om de reconversie uit te voeren. Om hierover te beslissen en een uitspraak te doen over een mogelijk toekomstig gebruik van een kerk is het noodzakelijk om de betekenis en de huidige context van de kerk te begrijpen. Wat zijn de waarden, de mogelijkheden en de beperkingen van het gebouw en zijn buurt? Enkel binnen deze randvoorwaarden kan er een zinvol alternatief gebruik worden uitgewerkt.

De drie belangrijkste stappen van de voorgestelde methodologie zijn:

1. analyse
2. synthese en waardebeoordeling
3. management planning.

De analyse wordt opgedeeld in verschillende thematische onderdelen: stedenbouwkundig, historisch, architecturaal, technisch, en interieur (m.i.v. roerend erfgoed). Voor het opstellen van een synthese en een waardebeoordeling worden twee hulpmiddelen voorgesteld die kunnen worden toegepast: het 'evaluatiegrid' en 'evaluatieplannen en een evaluatiemodel'. Tenslotte omvat de management planning een 'globaal plan voor conservatie' en een 'risico- en interventieplan'.

De management planning kan rechtstreeks gebruikt worden bij de ontwikkeling van een project en het voorziet in al de nodige informatie om gefundeerde en samenhangende keuzes te maken over het alternatief gebruik van een kerk. De methode wapent een ontwerpteam met de specifieke nodige kennis om een herbestemmingsproject uit te werken dat de erfgoedwaarden van het de betreffende kerk respecteert, maar ook haar context, de noden van de verschillende betrokkenen en de financiële haalbaarheid.